

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

06.02.2018 № 5-р/к

Справа № 1/02-81-17

м. Харків

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 1/02-81-17 про порушення АКЦІОНЕРНОЮ КОМПАНІЄЮ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (надалі – АК «Харківобленерго») законодавства про захист економічної конкуренції та подання першого відділу досліджень і розслідувань від 26.01.2018 № 20,

ВСТАНОВИЛА:

За результатами проведеної планової перевірки з питань дотримання АК «Харківобленерго» законодавства про захист економічної конкуренції, у зв'язку з дослідженням ринків послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж, на підставі подання першого відділу досліджень та розслідувань від 24.10.2017 № 451 щодо наявності в бездіяльності АК «Харківобленерго» ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування конкуренції на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж, розпорядженням адміністративної колегії Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 24.10.2017 № 156-рп/к розпочато розгляд справи № 1/02-81-17 (надалі – Справа).

Дії АК «Харківобленерго» полягають у ненаданні замовникам послуг з приєднання до електричних мереж АК «Харківобленерго» технічного обґрунтування щодо визначення точок забезпечення потужності.

АК «Харківобленерго» зареєстрована виконавчим комітетом Харківської міської ради 22.03.2000 за № 1 480 120 0000 000465, є юридичною особою, має самостійний баланс і розрахунковий рахунок. Місцезнаходження: 61037,

м. Харків, вул. Плеханівська, буд. 149, ідентифікаційний код - 00131954.

Статут АК «Харківобленерго» в новій редакції зареєстрований виконавчим комітетом Харківської міської ради 12.03.2009 (надалі – Статут).

Відповідно до Статуту предметом діяльності АК «Харківобленерго» є:

- передача, постачання і розподіл електричної енергії;
- надання інших платних послуг фізичним і юридичним особам.

Відповідно до інформації з офіційного сайту Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України «<https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>» (надалі – Веб-сайт), технічним адміністратором якого є ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР» (ідентифікаційний код – 33499803, місцезнаходження: вул. Мельникова, буд. 81-А, м. Київ, 04050), видами діяльності АК «Харківобленерго» є, зокрема, розподілення електроенергії (код КВЕД 35.13), торгівля електроенергією (код КВЕД 35.14), ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування (код КВЕД 33.14).

АК «Харківобленерго» здійснює діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами на підставі ліцензії від 19.09.1996 серії АВ № 399829, виданої Національною комісією регулювання електроенергетики України (надалі – НКРЕ).

Крім того, АК «Харківобленерго» має ліцензію на постачання електричної енергії за регульованим тарифом від 19.09.1996 серії АВ № 399830, видану НКРЕ.

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), встановлено наступне.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» ;
- АК «Харківобленерго» – надавач послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

Споживачами послуг (в тому числі потенційними) електричної енергії є фізичні та юридичні особи, об'єкти яких ще не приєднані до електричних мереж чи яким необхідно змінити технічні параметри споживання електричної енергії.

Відповідно до пункту 1 Правил користування електричною енергією, затверджених постановою НКРЕ від 31.07.1996 № 28, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 414/1442 (надалі - ПКЕЕ), електропередавальна організація - суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію

на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами або місцевими (локальними) електричними мережами, а також суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, що здійснює свою діяльність на закріпленій території.

Отже, АК «Харківобленерго» у розумінні пункту 1 ПКЕЕ є електропередавальною організацією.

Взаємовідносини між замовниками послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» та електропередавальними організаціями врегульовані, зокрема, Законом України «Про електроенергетику» (у редакції, яка діяла до набуття чинності Закону України «Про ринок електричної енергії»), Правилами приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженими постановою НКРЕ від 17.01.2013 № 32 (у редакції, яка діяла до внесення змін постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі – НКРЕКП) від 30.03.2017 № 441) (надалі – Правила приєднання).

Абзацом сорок восьмим статті 1 Закону України «Про електроенергетику» та абзацом тринадцятим пункту 1.2. Правил приєднання передбачено, що приєднання електроустановки – надання електропередавальною організацією послуги замовнику із створення технічної можливості для передачі (прийняття) в місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж електропередавальної організації (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності.

Статтею 25 Закону України «Про електроенергетику» передбачено, що споживачі електричної енергії мають право на приєднання та підключення до електричної мережі за умови виконання правил приєднання електроустановок до електричних мереж.

Відповідно до абзацу шостого пункту 1.2. Правил приєднання замовник – фізична або юридична особа, яка письмово або іншим способом, визначеним цими Правилами, повідомила електропередавальній організації про намір приєднати до електричних мереж новозбудовані електроустановки або змінити технічні параметри діючих електроустановок внаслідок реконструкції чи технічного переоснащення.

Отже, послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» є товаром.

Відповідно до пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Товарними межами ринку є товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого. Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін (пункт 4.2. Методики).

Послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» не мають товарів-замінників, оскільки споживачі цієї послуги не можуть обрати інші послуги на заміну.

Таким чином, товарними межами ринку визначено послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

Відповідно до вимог пункту 6.1. Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.

Територіальними межами ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» з урахуванням вимог Методики є територія Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

В зазначених територіальних межах послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» надавало лише АК «Харківобленерго», тобто в зазначених межах воно не мало жодного конкурента.

Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку визначено 2016-2017 роки – період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінювались.

Станом на лютий 2018 року суттєвих змін на зазначеному ринку не відбулося.

Враховуючи вищенаведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» за підсумками діяльності у визначених часових межах займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» на території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі, з часткою 100%.

Пунктом 1.2. Методики розрахунку плати за приєднання передбачено, що точка забезпечення потужності – місце (точка) в існуючих електричних мережах електропередавальної організації, від якого є необхідність забезпечити розвиток електричних мереж з метою приєднання електроустановки замовника відповідної

потужності або приєднання генеруючих потужностей.

Відповідно до пункту 1.7. Правил приєднання точка приєднання електроустановок замовника зазначається в договорі про приєднання. Точка приєднання має бути розташована на межі земельної ділянки замовника або, за згодою замовника, на території цієї земельної ділянки.

Відповідно до пункту 1.7.1. Правил приєднання на підставі заяви замовника про приєднання електроустановки певної потужності та викопіювання із ситуаційного плану протягом двох робочих днів електропередавальна організація визначає точки забезпечення потужності, виходячи зі структури електричних мереж та навантаження у зоні можливого приєднання.

Для визначення типу приєднання (стандартне приєднання або приєднання, яке не є стандартним) за точку забезпечення потужності приймається найближча точка в існуючих (діючих) електричних мережах (кабельна лінія, повітряна лінія або трансформаторна підстанція) електропередавальної організації ступеня напруги, що відповідає ступеню напруги в точці приєднання.

У разі незгоди із запропонованими електропередавальною організацією точками забезпечення потужності замовник на підставі технічного обґрунтування може запропонувати інші варіанти можливого приєднання. При цьому вихідні дані для розробки техніко-економічного обґрунтування надаються протягом 5 робочих днів електропередавальною організацією безоплатно.

Електропередавальна організація приймає пропозиції замовника щодо точок забезпечення потужності відповідно до технічного обґрунтування або, у разі наявності відхилень техніко-економічного обґрунтування від вихідних даних, надає замовнику протягом 10 робочих днів обґрунтовану письмову відмову та офіційно повідомляє про таку відмову відокремлений підрозділ Держенергонагляду у відповідному регіоні.

В ході проведення планової перевірки АК «Харківобленерго» встановлено, що точка забезпечення потужності визначається нею протягом двох робочих днів з дня отримання заяви про приєднання.

Втім, під час визначення точки забезпечення потужності АК «Харківобленерго» не надає замовникам послуг технічного обґрунтування (у вигляді розрахунків, схем) щодо визначення точки забезпечення потужності.

Така бездіяльність АК «Харківобленерго» стосовно ненадання замовникам послуг з приєднання технічного обґрунтування щодо визначення точок забезпечення потужності може призводити до того, що замовники послуг з приєднання змушені погоджуватися на обрані АК «Харківобленерго» точки забезпечення потужності і не можуть запропонувати інші варіанти можливого приєднання у разі незгоди із запропонованими АК «Харківобленерго» точками забезпечення потужності.

Оскільки у споживачів АК «Харківобленерго», які є замовниками послуг з приєднання до електричних мереж АК «Харківобленерго», відсутня альтернатива щодо отримання зазначених послуг у інших суб'єктів господарювання, така бездіяльність АК «Харківобленерго» може ущемлювати їх інтереси.

Ненадання АК «Харківобленерго» технічного обґрунтування визначення точки забезпечення потужності приєднання електроустановок до електричних мереж стало можливим через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

В той час, коли АК «Харківобленерго» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, її експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам замовників послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго», слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

Бездіяльність АК «Харківобленерго», яка полягає у ненаданні замовникам послуг з приєднання до електричних мереж АК «Харківобленерго» технічного обґрунтування визначення точок забезпечення потужності, була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

Слід зазначити, що постановою НКРЕКП від 30.03.2017 № 441 «Про затвердження Змін до Правил приєднання електроустановок до електричних мереж» до Правил приєднання були внесені зміни, що набрали чинності 12.05.2017, у тому числі до п. 1.7.1 Правил приєднання, та виключена необхідність надання замовнику технічного обґрунтування щодо визначення точок забезпечення потужності.

Доказами, які підтверджують вчинення АК «Харківобленерго» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, є документи, що містяться в матеріалах Справи.

Подання про попередні висновки у Справі направлено до АК «Харківобленерго» разом із супровідним листом від 26.01.2018 № 02-26/1-305.

На подання про попередні висновки у Справі АК «Харківобленерго» листом від 05.02.2018 № 01-16/781 (вх. № 506) (надалі – Лист) надало пояснення.

У Листі АК «Харківобленерго» зазначає, що точка забезпечення потужності визначалася АК «Харківобленерго» відповідно до вимог Правил приєднання, проте дійсно технічне обґрунтування щодо визначення точок забезпечення потужності замовникам не надавалося.

Відповідно до абзацу другого частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до 10 відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації товарів (робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Втім, АК «Харківобленерго» листом від 23.01.2018 № 01-13/492 (вх. від 24.01.2018 № 266) звітність про дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) АК «Харківобленерго» не надало.

Відповідно до частини п'ятої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» якщо доходу (виручки) немає або відповідач на вимогу

органів Антимонопольного комітету України, голови його територіального відділення не надав розмір доходу (виручки), штраф, передбачений абзацом другим частини другої цієї статті, накладається у розмірі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12-1, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код – 00131954) відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за підсумками діяльності у 2016-2017 роках та станом на лютий 2018 року займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» на території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі, з часткою 100%.

2. Визнати, що АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код – 00131954) не надавала замовникам послуг з приєднання до електричних мереж АК «Харківобленерго» технічне обґрунтування щодо визначення точок забезпечення потужності, вчинила порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування конкуренції на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж.

3. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, наведене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на АКЦІОНЕРНУ КОМПАНІЮ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код – 00131954) штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно з частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання зобов'язаний протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зазначеного Закону рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії

Трегубець Н.О.

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Печенізька А.С.

Тевелєва Ю.В.